

ออสเตรเลียกับบทบาทความเป็นมหาอำนาจระดับกลางในด้านการ ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ช่วงปี ค.ศ. 1991 - 2018¹ Australia in the Role of Middle Power towards Foreign Aid during 1991 – 2018¹

กัษมพร รักสอน² * (Katsamaporn Rakson)² *

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. แนวคิดและบทบาทด้านนโยบายต่างประเทศของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ 2. บทบาทของออสเตรเลียในฐานะที่เป็นมหาอำนาจระดับกลางในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่มีต่อรัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่าง ค.ศ. 1991 - 2018 งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษาอาศัยแหล่งข้อมูลจาก คำแถลงนโยบาย รายงานงบประมาณประจำปี เอกสารของสำนักงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง บทความวิจัย วิดีโอสัมภาษณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้คำสัมภาษณ์กับสำนักข่าวต่างประเทศ และงานประชุมวิชาการ ข้อมูลต่าง ๆ จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ไหลเรียงลำดับเหตุการณ์แต่ละช่วงเวลา (Chronological Order) ผลการศึกษาพบว่า

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “แนวทางที่เปลี่ยนผ่านหลังยุคสงครามเย็น : ออสเตรเลียกับบทบาทความเป็นมหาอำนาจระดับกลางในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ช่วงปี ค.ศ. 1991 - 2018” ได้รับทุนสนับสนุนจาก ทุนวิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีงบประมาณ 2563

² อาจารย์, สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพฯ 10240, อีเมล : katsamaporn.r@rumail.ru.ac.th

¹ This article submitted in partial of the research project entitled “The Direction of Change post-Cold War Era : Australia in the Role of Middle Power towards Foreign Aid during 1991 - 2018” received research grant from, Faculty of Political Science Research Fund Ramkhamhaeng University Fiscal Year 2020

² Lecturer, Dr., International Relations Section, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok, 10240, Thailand, e-mail : katsamaporn.r@rumail.ru.ac.th

* Corresponding author : e-mail address : katsamaporn.r@rumail.ru.ac.th

Received : October 28, 2021; Revised : December 24, 2021; Accepted : December 31, 2021

ออสเตรเลียรักษาความเป็นมหาอำนาจระดับกลางได้อย่างประสบความสำเร็จและชัดเจนระหว่างปี ค.ศ. 1991 - 2018 โดยปัจจัยภายในและภายนอกมีอิทธิพลต่อการรักษาสถานะดังกล่าว ภายใต้ห้าเป้าหมายของการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ออสเตรเลียตระหนักถึงการสร้างพันธมิตรและความสัมพันธ์ที่มั่นคงในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสิ่งนี้นำไปสู่การรักษาบทบาทความเป็นผู้นำในภูมิภาคได้

คำสำคัญ : ออสเตรเลีย, มหาอำนาจระดับกลาง, การทูต, รัฐพันธมิตร

Abstract

This research study aims to study 1. the concept of and the role of middle power states in the international arena; 2. the role of Australia as a middle power state in implementing foreign aid policy that Australia provided to the South Pacific and the Southeast Asia region during 1991-2018. This research employs qualitative research method to study; types of data collection are from the Australian government reports, policy statement, relevant document and memoir, the exiting research papers, key performants' interviewing videos from news and conferences. All data had been chronologically analysed by adopting a technique of content analysis. The result of this study shows that Australia successfully preserved its middle power position during 1991 - 2018 due to the influence of internal and external factors. Within five objectives of foreign aid, Australia had realised that creating strong allies and close relationships with regional partners in both South Pacific and the Southeast Asia. This can lead Australia to preserve its leadership role within the region.

Keywords : Australia, Middle Power, Diplomacy, Allies

บทนำ

จากการศึกษาทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศด้านอำนาจรัฐซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก คือ รัฐมหาอำนาจใหญ่ (Great Power) รัฐมหาอำนาจระดับกลาง (Middle Power) และรัฐเล็ก (Small Power) แต่บทบาทของรัฐมหาอำนาจระดับกลางนั้นยังเป็นข้อถกเถียง นิยามความหมายของรัฐมหาอำนาจระดับกลางยังไม่ชัดเจนและตายตัวเท่าที่ควรในการพิจารณาถึงบทบาทอำนาจในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ แม้ว่ากลุ่มรัฐมหาอำนาจระดับกลาง เช่น แคนาดา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ได้พยายามที่จะอธิบายลักษณะเฉพาะของตนโดยให้นิยามว่าเป็นรัฐมหาอำนาจระดับกลาง โดยกำหนดจากขนาดของกองกำลังทหาร อำนาจ ขนาดประชากร ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ รวมถึงสถานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคง มีทรัพยากรที่เพียงพอ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Yamasaki, 2009 : 22-23) แต่ทว่าคุณสมบัติของรัฐมหาอำนาจระดับกลางไม่สามารถวัดได้จากตัวชี้วัดได้เพียงอย่างเดียว พฤติกรรมทางการเมืองหรือการเป็นผู้เจรจาสามารถนำมาอธิบายนิยามความเป็นรัฐมหาอำนาจระดับกลางได้เช่นกัน ทั้งนี้บทบาทของรัฐมหาอำนาจระดับกลางไม่ได้มีรูปแบบตายตัว ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของระบบโลกที่ค้นหาความร่วมมือหลายฝ่ายที่ซับซ้อนขึ้น (Yamasaki, 2009 : 23-24) นอกจากนี้ในการอธิบายเรื่องอำนาจ มักจะมุ่งประเด็นไปที่รัฐมหาอำนาจขนาดใหญ่มากกว่ารัฐขนาดรองหรือรัฐขนาดเล็ก (Edstrom and Westberg, 2020 : 171) ดังนั้น จากนิยามและบทบาทของรัฐมหาอำนาจระดับกลางที่ไม่ตายตัว และความไม่สมดุลในการศึกษาเรื่องอำนาจรัฐในบริบทการเมืองระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นช่องว่างงานวิจัย (Gap of knowledge) นำไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับบทบาทและพฤติกรรมของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในการเมืองโลก และความสามารถในการแสดงศักยภาพ หรือมีอิทธิพลในเวทีโลก

จากการศึกษาความเป็นมหาอำนาจระดับกลาง รัฐมหาอำนาจระดับกลางสามารถแสดงออกได้จากบริบทกว้าง และกลายเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในช่วงทศวรรษ 1990 มีงานวิจัยของนักวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะจากออสเตรเลียและแคนาดา Cooper et al. (1993) และ Flesher (2007) ได้อธิบายลักษณะความเป็นผู้นำของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในเชิงของโครงสร้าง (Structural leadership) หรือการเป็นผู้นำในทางเลือกใหม่ (Alternative leader) ทางการเมืองระหว่างประเทศที่สามารถ ปฏิรูปหรือสร้างสรรค์แนวทางใหม่และปรับเปลี่ยน

ไปตามสถานการณ์การเมืองโลก นอกจากนี้ รัฐมหาอำนาจระดับกลางยังให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับรัฐพันธมิตรของตน

สำหรับออสเตรเลียได้ถูกตีความว่าเป็นมหาอำนาจระดับกลางแบบดั้งเดิม (Jordaan, 2003; Devis, 2020) ออสเตรเลียพยายามสร้างจุดยืนให้ตนเองในเชิงของการทูตและรักษาความเป็นพันธมิตรแก่รัฐต่าง ๆ ในและนอกภูมิภาค และพยายามพัฒนาความเชี่ยวชาญในด้านการเจรจาต่อรอง ด้านการแสวงหาโอกาส ด้านการเป็นพลเมืองโลกที่ดี แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาบทบาทและอำนาจของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในทางทฤษฎีทางการเมืองระหว่างประเทศยังไม่ได้ได้รับความนิยมนเท่าที่ควร และประกอบกับยังขาดเหตุผลในการพิสูจน์และอธิบายว่าทำไมออสเตรเลียในฐานะที่เป็นมหาอำนาจระดับกลางหลังยุคสงครามเย็นได้ให้การสนับสนุนและยับยั้งความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่รัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่าง ค.ศ. 1991 - 2018

งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1. แนวคิดและบทบาทด้านนโยบายต่างประเทศของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในเวที การเมืองระหว่างประเทศ 2. บทบาทของออสเตรเลียในฐานะที่เป็นมหาอำนาจระดับกลางในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่มีต่อรัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่าง ค.ศ. 1991 - 2018 และงานวิจัยนี้สามารถสร้างประโยชน์ คือ 1. ด้านวิชาการ เป็นการขยายขอบเขตการศึกษาแนวคิดและบทบาทด้านนโยบายต่างประเทศของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ รวมทั้งเข้าใจบทบาทของออสเตรเลียในฐานะที่เป็นมหาอำนาจระดับกลางในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ รูปแบบและผลกระทบการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศของออสเตรเลียที่มีต่อรัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่าง ค.ศ. 1991 - 2018 นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในแขนงวิชานี้สามารถนำไปศึกษาต่อยอดความรู้ที่กว้างขวางในอนาคต 2. ด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวรรณกรรมรัฐมหาอำนาจระดับกลางจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย ซึ่งสามารถเรียนรู้และปรับบทบาทไทยในการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีต่อรัฐมหาอำนาจระดับกลางในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีรัฐมหาอำนาจระดับกลาง

การศึกษารัฐมหาอำนาจระดับกลางเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการช่วงทศวรรษ 1990 และได้มีการพัฒนาข้อถกเถียงมากขึ้น (Hurrell, 2000) รัฐมหาอำนาจระดับกลางจัดว่าเป็นรัฐระดับชั้นสอง หากเทียบกับรัฐอภิมหาอำนาจอย่างสาธารณรัฐประชาชนจีนหรือสหรัฐอเมริกา โดยวิเคราะห์จากโครงสร้างของอำนาจเป็นตัวชี้วัด รัฐมหาอำนาจระดับกลางสามารถเสนอแนวทาง ความคิดริเริ่ม รวมถึงสร้างความร่วมมือใหม่ ๆ ในเวทีการเมืองโลก นิยามของรัฐมหาอำนาจระดับกลางสามารถตีความได้ว่าเป็นรัฐกึ่งกลางระหว่างรัฐเล็กและรัฐใหญ่ เมื่อกล่าวถึงรัฐมหาอำนาจระดับกลาง (Ravenhill, 1998) สถานะของรัฐขนาดกลางได้ถูกนำมากล่าวถึงเกี่ยวกับขีดความสามารถและอิทธิพลระหว่างประเทศ

การให้นิยามหรือคำจำกัดความของรัฐมหาอำนาจระดับกลางนั้นมีความแตกต่างกันหากพิจารณาตามกลุ่มของนักทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น สำนักเสรีนิยม เน้นการมองของรัฐมหาอำนาจระดับกลางในลักษณะพฤติกรรม การเป็นตัวแทนในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ กล่าวคือ รัฐมหาอำนาจระดับกลางสามารถมีบทบาทในรูปแบบของการเป็นสะพานเชื่อม (Bridge) ระหว่างรัฐอื่น ส่วนสำนักสังคมนิยมและสังคมนิยมใหม่หรือที่รู้จักสำนักโครงสร้างเน้นการแสวงหาอำนาจ (Waltz, 1979 : 131) ขีดความสามารถของรัฐ และสถานะในเวทีการเมืองโลก เช่น จากการวิเคราะห์ของ Saxer (2013 : 398-399) ลักษณะทางวัตถุวิสัย เช่น อาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์ (Scale) จำนวนประชากร (Population) ระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) และขีดความสามารถทางทหาร (Statecraft) ได้ถูกนำมาอธิบายในแง่ของการให้คำจำกัดความของรัฐมหาอำนาจระดับกลางด้วย และยังมีตัวชี้วัดด้านการพัฒนาอื่น ๆ เช่น ระดับการใช้อำนาจครอบงำ (Hegemony) ต่อรัฐอื่น (Ping, 2005) หากพิจารณาตามแนวคิดสำนักสังคมนิยมและสังคมนิยมใหม่นั้นสามารถอธิบายรูปแบบในการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างอำนาจของรัฐมหาอำนาจระดับกลางที่มีต่อรัฐมหาอำนาจขนาดใหญ่ แต่ในสภาวะความเป็นจริงของระบบระหว่างประเทศ บทบาทของรัฐมหาอำนาจระดับกลางที่มีต่อรัฐมหาอำนาจขนาดใหญ่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา และมีความยืดหยุ่นในการใช้อำนาจมากกว่า (Dong-min Shin, 2015)

สำนักนีโอกรัมเซียน (Neo-Gramscianism) เช่น Robert Cox ให้ความสำคัญกับบทบาทรัฐมหาอำนาจระดับกลางในทางเศรษฐศาสตร์การเมือง (Jordaan, 2003 : 2) เช่น การฉายภาพสภาวะการครองอำนาจทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและอุดมการณ์ นอกจากนี้ สำนักนีโอกรัมเซียนยังอธิบายเกี่ยวกับบทบาทของรัฐมหาอำนาจระดับกลางมากกว่าที่จะเน้นศึกษาในเรื่องของอำนาจ (Huelsz, 2009 : 27-28). สำนักนีโอกรัมเซียนพยายามหาทางออกในการอธิบายลักษณะของรัฐมหาอำนาจระดับกลางอาจจะพิจารณาโดยรวมจากนโยบายต่างประเทศ รวมทั้งความสนใจเฉพาะด้านและพฤติกรรมต่างประเทศที่แสดงออกในการปกป้องผลประโยชน์ของตน (Self-interest) ทั้งในระดับลึกที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของโลกหรือสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Status quo) และการสร้างพันธมิตรในระบบโลก เช่น รัฐที่ถูกจัดว่าเป็นมหาอำนาจระดับกลางมักจะมี ความสนใจในความร่วมมือแบบทวิภาคีและการรักษาสันติภาพ (Chapnick, 1999 : 1-2)

นอกจากนี้ การอธิบายรัฐมหาอำนาจระดับกลางในแนวทางของสำนักเสรีนิยมเสรีนิยมใหม่ หรือ สถาบันนิยม เน้นศึกษานโยบายต่างประเทศของรัฐมหาอำนาจระดับกลาง เช่น การศึกษาของ Cooper Higgott และ Nossal (1997) ที่พยายามอธิบายความร่วมมือแบบหลายฝ่าย การประนีประนอม รวมทั้งการแก้ปัญหาในประเด็นระหว่างประเทศ นอกจากนี้ อิทธิพลและความตื่นตัวในเวทีการเมืองโลกสามารถนำมาพฤติกรรมของรัฐมหาอำนาจระดับกลาง (Jordaan, 2003) กล่าวคือ 1) รัฐมหาอำนาจระดับกลางแบบดั้งเดิม ร่ำรวย แม้ว่าจะมีความมั่นคงความเสมอภาคประชาธิปไตยทางสังคม แต่ไม่มีอิทธิพลในระดับภูมิภาคอย่างชัดเจน บทบาทในเวทีการเมืองระหว่างประเทศยังคลุมเครือและยังมีข้อจำกัดในการใช้อำนาจและขยายอิทธิพลในระบบระหว่างประเทศอยู่ 2) รัฐมหาอำนาจระดับกลางแบบแนวใหม่ จะแยกแยะด้านพฤติกรรมอย่างชัดเจน มีการเชื่อมโยงให้เห็นถึงอิทธิพลในระดับภูมิภาคและการเชื่อมโยงตนเองกับระบบโลก นิยมการบูรณาการระดับภูมิภาค ขณะเดียวกันก็แสวงหาจุดยืนของตนซึ่งแตกต่างจากรัฐที่อ่อนแอในภูมิภาคของพวกเขา อิทธิพลทางการทูตของรัฐมหาอำนาจระดับกลางจะขึ้นอยู่กับโอกาส (Niche Opportunity) ที่จะเอื้อต่อรัฐตนเพื่อที่จะสร้างอำนาจของตนในด้านการต่างประเทศให้แข็งแกร่งขึ้นโดยคำนึงถึงขีดความสามารถของรัฐตนและรูปแบบความร่วมมือจะเป็นไปในลักษณะพหุภาคี (Yilmaz, 2017)

ดังนั้น สรุปได้ว่าการพิจารณาอำนาจอระดับกลางสามารถจำแนกได้ตามความแตกต่างของมุมมองทางทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมถึงโครงสร้างพฤติกรรม หน้าที่และอิทธิพลของอำนาจอระดับกลางในระบบระหว่างประเทศ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความดีความและการให้คำนิยามของผู้ที่ศึกษาว่าจะมุ่งเน้นการอธิบายในทางโครงสร้างหรือลักษณะทางวัตถุวิสัย ในงานวิจัยนี้เน้นการศึกษารัฐมหาอำนาจระดับกลางโดยวิเคราะห์บทบาทออสเตรเลียมาวิเคราะห์ในเชิงโครงสร้างของอำนาจอรัฐ พฤติกรรมและหน้าที่ในระดับภูมิภาคเป็นสำคัญ

2. บทบาทออสเตรเลียในฐานะมหาอำนาจระดับกลาง

ด้านการทูตและการต่างประเทศ ออสเตรเลียมองตนเองว่าเป็นรัฐมหาอำนาจระดับกลางและได้ฉายภาพอย่างชัดเจนในช่วงต้นปี ค.ศ. 1990 นาย Gareth Evans รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศออสเตรเลียได้กำหนดสถานะและประกาศตัวในสถานะของออสเตรเลียว่าเป็นรัฐมหาอำนาจระดับกลางบนเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งสถานะนี้ได้รับการยอมรับไปทั่วโลก และออสเตรเลียเองได้ถูกจัดลำดับในการเติบโตของอำนาจในลักษณะอำนาจระดับรองหลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดเป็นต้นมา ภาพรวมของนโยบายต่างประเทศออสเตรเลียมีแนวทางที่สอดคล้องกับพฤติกรรมด้านการต่างประเทศของรัฐมหาอำนาจระดับกลาง เห็นได้จากงานเขียนผู้เชี่ยวชาญด้านการต่างประเทศหลายท่าน เช่น Ravenhill (1998) Ungerer (2007) และ Baba and Kaya (2014) เห็นพ้องกับการอธิบายการทูตออสเตรเลียว่าเป็นการทูตของรัฐมหาอำนาจระดับกลางและยังได้สร้างบรรทัดฐานและการใช้มาตรการทางการทูต การทหารและเศรษฐกิจเชิงรุกเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ด้านการต่างประเทศที่ได้วางเป้าหมายไว้ เช่น การร่วมมือในระดับพหุภาคีมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมกฎหมายระหว่างประเทศ ออสเตรเลียได้พยายามสร้างอัตลักษณ์และแนวทางของตน รวมทั้งความเป็นตัวของตัวเอง เพื่อที่จะแยกออกจากสหราชอาณาจักรหลังยุคสงครามโลก และออสเตรเลียใช้เทคนิคทางการทูตด้านการโน้มน้าวใจ (Persuade) ในแนวทางการปฏิบัติเฉพาะด้าน เช่น ออสเตรเลียมีความสนใจในประเด็นเฉพาะเกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างประเทศในลักษณะของการทูตพหุภาคี กรณีส่งทหารเข้าร่วมปฏิบัติการรักษาสันติภาพขององค์การสหประชาชาติในติมอร์ตะวันออก หรือการเป็นผู้นำในการก่อตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (เอเปค) (Ungerer, 2007 : 542) ดังนั้น

เครื่องมือทางการทูตของรัฐบาลอำนาจระดับกลางเป็นสิ่งสำคัญ รัฐบาลอำนาจระดับกลางจะต้องพึ่งพาทักษะทางการทูตในการแสวงหาผลประโยชน์ของชาติความสำเร็จขึ้นอยู่กับระดับของการริเริ่มนโยบายต่างประเทศ อย่างสม่ำเสมอและได้รับการส่งเสริมและมีความยั่งยืนในระดับสากล ลักษณะเฉพาะของนโยบายต่างประเทศออสเตรเลียในยุคดั้งเดิมนั้นเป็นรากฐานของแนวคิดการทูตของรัฐบาลอำนาจระดับกลางที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน (Patience, 2018)

ด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ออสเตรเลียได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่าง ๆ โดยยึดหลักการปฏิบัติตามหลักสากลนิยม ซึ่งความช่วยเหลือระหว่างประเทศนั้นถือเป็นหลักปฏิบัติสากลของการเป็นสมาชิกของคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือด้านการพัฒนา (Development Assistance Committee : DAC) การจัดหาความช่วยเหลือจากต่างประเทศได้พัฒนาเป็นบรรทัดฐานสากล ประเทศที่ร่ำรวยให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ยากจนเพื่อให้สภาพของมนุษย์ดีขึ้น การจัดสรรความช่วยเหลือจากต่างประเทศได้กลายเป็นมาตรฐานพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับและคาดหวังในหมู่รัฐที่พัฒนาแล้ว และได้รับการยอมรับในหมู่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางจำนวนมากขึ้น (Lancaster, 2007) พฤติกรรมของออสเตรเลียในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศนั้นเป็นไปในรูปแบบของการบริจาค (Donation) เพื่อที่จะช่วยเหลือประเทศที่ยากจน (Wood, 2018) เช่น ในกรณีการเงินช่วยเหลือแก่อินโดนีเซีย (Gounder and Sen, 1990)

ในช่วงต้นปี ค.ศ. 1980 ออสเตรเลียได้กลายเป็นหนึ่งในประเทศที่เติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ออสเตรเลียมองว่าการละเมิดต่อประเทศกำลังพัฒนาที่ในอดีตเคยตกเป็นอาณานิคมตะวันตกคือการเอารัดเอาเปรียบประเทศเหล่านั้น ออสเตรเลียจึงเข้ามามีส่วนร่วมโดยให้ความช่วยเหลือไปยังประเทศกำลังพัฒนาพร้อมกับยับยั้งความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างแรงดึงดูดและแรงสนับสนุนทางการเมืองระหว่างประเทศ สำหรับออสเตรเลียถือว่าจัดอยู่ในกลุ่มของรัฐบาลอำนาจระดับกลางแบบดั้งเดิม โดยพิจารณาจากความมั่งคั่งของประเทศ การบริจาคและให้ความช่วยเหลืออย่างใจกว้างเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของการเป็นพลเมืองโลกที่ดีสำหรับรัฐบาลอำนาจระดับกลางแบบดั้งเดิม (Ikenberry and Kupchan, 1990) ความช่วยเหลือระหว่างประเทศนี้สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน

เศรษฐกิจโลกได้ โดยเฉพาะก่อให้เกิดการขยายตัวของสวัสดิการในรัฐที่ยากจน รัฐมหาอำนาจระดับกลางอาจจะบริจาคทรัพยากรหรือทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือรัฐผู้รับ (Cooper et al., 1993) ดังนั้น ออสเตรเลียในฐานะรัฐมหาอำนาจระดับกลางได้ให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศพันธมิตรและขยายผลลงลึกด้านการพัฒนานโยบายภายในและต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของมาตรฐานสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ และเพื่อพัฒนาบทบาทตนทั้งในระดับภูมิภาคหรือระดับโลกเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตนเองไว้

สำหรับมุมมองด้านการสร้างพันธมิตรในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ออสเตรเลียได้ตระหนักในเอกลักษณ์และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของตนที่อยู่ใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก และคำนึงถึงการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจร่วมกัน เช่น การเปิดการค้าเสรีเพื่อผลประโยชน์ของประเทศและเพื่อให้เข้าถึงการแสวงหาผลประโยชน์จากการพัฒนา เพราะหากวิเคราะห์ตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะเห็นว่าการค้าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพโดยยึดโยงตามหลักการของ “เกมผลรวมเป็นศูนย์” (Zero Sum Game) ดังนั้น ออสเตรเลียสร้างพันธมิตรผ่านการให้ความช่วยเหลือในภูมิภาค ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและด้านความมั่นคง หากพิจารณาตามหลักทฤษฎีของรัฐมหาอำนาจระดับกลางเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ รัฐมหาอำนาจระดับกลางสามารถขยายและรักษาเขตอิทธิพลและใช้อำนาจในภูมิภาคของตน การมีกองทหารที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพสามารถสร้างความปลอดภัยให้กับประเทศได้ การมีกองทัพที่มีศักยภาพถือได้ว่าเป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าไปสู่นโยบายทางด้านความมั่นคงที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ออสเตรเลียพยายามที่จะริเริ่มการบูรณาการระดับภูมิภาคและความร่วมมือ เช่น การเข้าร่วมกองกำลังรักษาสันติภาพในติมอร์ตะวันออก การมุ่งเน้นความสนใจไปที่การเป็นผู้นำระดับภูมิภาค รวมทั้งยังยืนยันตัวเองผ่านการเป็นสมาชิกระดับโลก (และมักจะเป็นผู้นำ) เช่น องค์การและสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ ดังนั้น ออสเตรเลียจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีภายในภูมิภาคไว้ (Evans, 1989) ทั้งนี้ นำไปสู่การสร้างอำนาจที่แข็งแกร่งขึ้นในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก รวมทั้งรักษาผลประโยชน์ของชาติและผลประโยชน์ของภูมิภาค

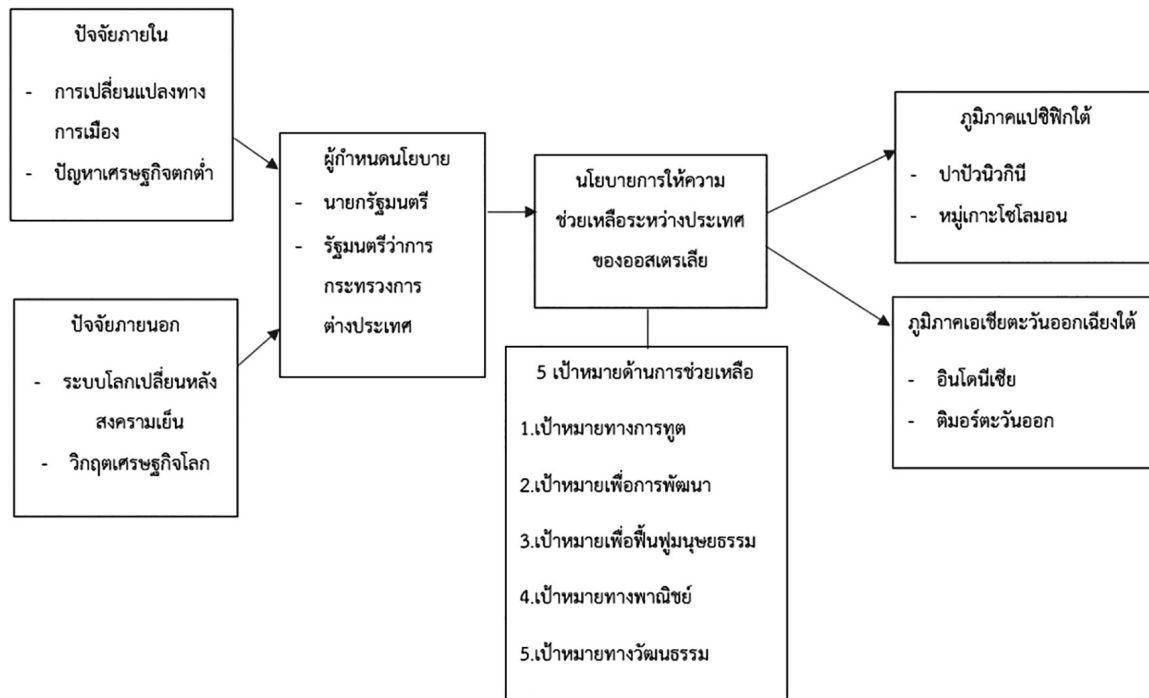
กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้ได้วางกรอบแนวคิดในการทำวิจัย (Conceptual Framework) เป็นไปตามลักษณะของการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศและผสมผสานกับนโยบายการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศของรัฐบาลออสเตรเลีย เมื่อกล่าวถึงการวิเคราะห์นโยบายต่างประเทศโดยทั่วไป นั้นหมายถึง การศึกษาการเชื่อมโยงระหว่างการเมืองโลกและการเมืองภายในประเทศ (Kaarbo et al., 2002 : 2) เพราะนโยบายต่างประเทศ คือ เครื่องมือทางการยุทธศาสตร์ที่สำคัญ รัฐแต่ละรัฐจำเป็นที่จะต้องกำหนดแนวทางด้านการต่างประเทศ เพื่อให้รัฐอื่น ๆ เข้าใจถึงทิศทางของนโยบาย หลักปฏิบัติ รวมทั้งรัฐอื่น ๆ สามารถกำหนดนโยบายที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ระหว่างกัน ซึ่งนำไปสู่ความสามารถในการปกป้องผลประโยชน์ ความมั่นคงและความอยู่รอดแห่งชาติได้ ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายต่างประเทศของออสเตรเลียจะถูกนำมาวิเคราะห์ในกรอบแนวคิด เช่น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของออสเตรเลีย แต่ทั้งนี้ในเชิงการอธิบายผู้วิจัยสามารถกล่าวรวมในลักษณะของ “รัฐบาล” ซึ่งถือว่าเป็นภาพรวมของการตัดสินใจทั้งหมดของรัฐบาล การอธิบายนี้จะถูกสอดแทรกอยู่ในบริบทการวิเคราะห์กรณีศึกษาในผลการวิจัย เนื่องจากในความหมายทั่วไปการกำหนดนโยบายจากต่างประเทศเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยรัฐบาล อีกนัยหนึ่ง กล่าวคือ รัฐบาลคือผู้กำหนดนโยบายต่างประเทศที่เฉพาะเจาะจงภายในรัฐบาลนั้น ๆ ปัจจัยภายในและภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในออสเตรเลีย (Domestic Politics Change) เศรษฐกิจภายในประเทศตกต่ำ (Economic Downturn) การเปลี่ยนของระบบโลกหลังสิ้นสุดยุคสงครามเย็น (Global System Change) และวิกฤติเศรษฐกิจโลกทางการเงิน (Global Financial Crisis) จะถูกนำมาอธิบายในกรณีศึกษาด้วย

สำหรับเป้าหมายของการช่วยเหลือระหว่างประเทศของออสเตรเลียสามารถนำมาวิเคราะห์ได้จากงานวิจัยของ Lancaster (2007) โดยมีเหตุผลของการช่วยเหลือระหว่างประเทศ 5 เป้าหมาย กล่าวคือ 1) เป้าหมายทางการทูต (Diplomatic Purpose) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อขจัดปัญหาทางความมั่นคงระหว่างประเทศ เป้าหมายทางการเมืองระหว่างประเทศ ในทางพฤตินัยกล่าวได้ว่าเป็นการจัด

การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระหว่างรัฐบาล 2) เป้าหมายเพื่อการพัฒนา (Developmental Purpose) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม และลดปัญหาความยากจน เน้นการให้ความช่วยเหลือในด้านความเป็นธรรมทางสังคม (Social Justice) การพัฒนาความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และการบริการทางสังคม 3) เป้าหมายเพื่อฟื้นฟูมนุษยธรรม (Humanitarian Relief Purpose) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดจากวิกฤติการณ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น โรคระบาด หรือภัยธรรมชาติที่มีอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งประเทศที่ประสบภัยไม่สามารถจัดการได้ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อฟื้นฟูคุณภาพชีวิต 4) เป้าหมายทางพาณิชย์ (Commercial Purpose) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อขยายเขตการค้าและตลาด เพื่อเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ถูกซึ่งเป็นความต้องการของประเทศผู้ให้ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการลงทุน เช่น โครงการก่อสร้างสนามบิน สร้างเขื่อน หรือการซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์จากประเทศผู้ให้ เป็นต้น 5) เป้าหมายทางวัฒนธรรม (Cultural Purpose) หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและวัฒนธรรมของประเทศผู้ให้ซึ่งรวมถึงกิจกรรมด้านการศึกษารวมถึงการให้ทุนการศึกษาต่าง ๆ และด้านศาสนา

ทั้ง 5 เป้าหมายของการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศจะถูกนำมาอธิบายและตรวจสอบว่าเป้าหมายใดสอดคล้องกับบทบาทและแนวทางที่ออสเตรเลียตัดสินใจให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่รัฐพันธมิตรและเป้าหมายของการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อรัฐพันธมิตรซึ่งจะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : กัษมพร รักสอน (2564 : 35)

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วนหลัก คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลโดยดูจากข้อมูลจากเอกสาร การทบทวนแนวความคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ในส่วนนี้จะป็นข้อมูลชนิดทุติยภูมิในประเด็นของการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดรัฐมหาอำนาจระดับกลาง บทบาทออสเตรเลียและนโยบายต่างประเทศของรัฐมหาอำนาจระดับกลาง เช่น จากตำราบทความวิจัยทางวิชาการและบทความปริทัศน์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาอธิบายแนวคิดความเป็นมหาอำนาจระดับกลางในทางทฤษฎีการเมืองระหว่างประเทศ 2) การสืบค้นข้อมูลในส่วนของการทูตของออสเตรเลียในฐานะเป็นมหาอำนาจระดับกลาง (Middle Power Diplomacy) และบทบาททางด้านการต่างประเทศของออสเตรเลียในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกนั้นมาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น บันทึกของทางราชการ ค.ศ. 1989-1993 คำแถลงนโยบาย (Policy Statement) ที่สำคัญ เช่น ปี ค.ศ. 2011-2018 รายงานประจำปี (Annual Report) ค.ศ. 2001-2003 และสมุดปกขาว (White Paper) ปี ค.ศ. 2007-2008 ทั้งนี้แหล่งข้อมูลดังกล่าวจัดว่าเป็นแหล่งข้อมูลเชิงลึก

ทางด้านนโยบายที่สำคัญ 3) การเก็บข้อมูลในส่วนของการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศของออสเตรเลียนั้นมาจากแหล่งข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น บันทึกของทางราชการ สุนทรพจน์ด้านการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศ คำแถลงนโยบายด้านการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศ รายงานประจำปีงบประมาณด้านการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศของแต่ละรัฐบาลออสเตรเลียในช่วงเวลาที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา บทความวิชาการทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับข้อวิพากษ์นโยบายรัฐบาลออสเตรเลียด้านการให้ความช่วยเหลือรัฐพันธมิตร ตัวเลขทางสถิติจากหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ วิดีโอสัมภาษณ์ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้คำสัมภาษณ์กับสำนักข่าวงานประชุมวิชาการ และรายการโทรทัศน์ด้านการต่างประเทศ เป็นต้น

งานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการวิจัยว่ามีความสอดคล้องกับกรณีศึกษา นั่นคือ กลุ่มกรณีศึกษาภูมิภาคแปซิฟิกใต้ และ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้มาจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิที่กล่าวมาในข้างต้น เช่น การประกาศนโยบายการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่กลุ่มประเทศพันธมิตรในภูมิภาค จำนวนงบประมาณที่รัฐบาลออสเตรเลียให้การสนับสนุนความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ รวมทั้งข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์ สุนทรพจน์ด้านการให้ความช่วยเหลือต่างประเทศ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดในการเลือกกลุ่มกรณีศึกษาภูมิภาคแปซิฟิกใต้ และ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งทั้งสองกลุ่มกรณีศึกษานี้จะประกอบด้วยประเทศที่ได้รับงบประมาณช่วยเหลือจากออสเตรเลียมากเป็นอันดับหนึ่งและสองของทั้งสองภูมิภาค (World Vision, 2021) สำหรับกลุ่มตัวอย่างภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้คือ กรณีศึกษาประเทศปาปัวนิวกินีและหมู่เกาะโซโลมอน ทั้ง 2 ประเทศได้รับความช่วยเหลือระหว่างประเทศจากออสเตรเลียเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและความยั่งยืน รวมถึงฟื้นฟูมนุษยธรรมที่ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน กลุ่มประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกมีความสำคัญต่อออสเตรเลียในแง่ของการเป็นสนามหลังบ้าน (Backyard) ที่มีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ในด้านแผ่ขยายอิทธิพลของความเป็นใหญ่ในภูมิภาคนี้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ กรณีศึกษาประเทศอินโดนีเซียและติมอร์ตะวันออก ได้รับความช่วยเหลือระหว่าง

ประเทศจากออสเตรเลียเพื่อพัฒนาด้านสถาบันเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ด้านทรัพยากรมนุษย์และคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างเสถียรภาพและความมั่นคง รวมถึงการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของออสเตรเลีย โดยสามารถเชื่อมโยง หรือเป็นประตูนำออสเตรเลียไปสร้างหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) การอธิบายพัฒนาการของนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลออสเตรเลียด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่รัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเรียงลำดับเหตุการณ์แต่ละช่วงเวลา (Chronological Order) ประกอบกับใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการจัดระเบียบข้อมูลการจัดกลุ่มข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบคำถามการวิจัย ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์พร้อมทั้งแยกตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ออสเตรเลียให้การสนับสนุนและหยิบยื่นความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่รัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ระหว่างปี ค.ศ. 1991 - 2018 เพราะ ออสเตรเลียตระหนักบทบาทที่สำคัญของตนในฐานะรัฐมหาอำนาจระดับกลาง และบทบาทดังกล่าวส่งผลกระทบต่อกรอบนโยบายต่างประเทศด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่รัฐพันธมิตรในสองภูมิภาค ออสเตรเลียสามารถแสดงบทบาทความเป็นมหาอำนาจระดับกลางได้อย่างชัดเจนโดยใช้เครื่องมือด้านการทูตผ่านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศเพื่ออ้างไว้ซึ่งอำนาจและอิทธิพลของตน การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ออสเตรเลียมีส่วนร่วมและผลักดัน ได้แก่ ความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก และท้ายสุดคือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัฐพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ ค.ศ. 1991 - 2018 นอกจากนี้ออสเตรเลียยังมองว่าการช่วยเหลือระหว่างประเทศสามารถรักษาสถานะของความเป็นมหาอำนาจระดับกลางไว้ได้ตามหลักสากลของระบบโลก รวมทั้งสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับรัฐพันธมิตรในภูมิภาคได้ซึ่งนำไปสู่การรักษาบทบาทแห่งความเป็นผู้นำในภูมิภาคอีกด้วย

บทบาทการช่วยเหลือระหว่างประเทศของออสเตรเลียในฐานะมหาอำนาจระดับกลางสามารถอธิบายได้เป็น 4 แนวทาง คือ

1) บทบาทในด้านการเจรจาต่อรอง เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่รัฐมหาอำนาจระดับกลางใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างจุดยืนของคนในทางการเมืองระหว่างประเทศ ออสเตรเลียในฐานะรัฐมหาอำนาจระดับกลางได้ใช้การเจรจาต่อรองเพื่ออ้างไว้ซึ่งหลักความเป็นมหาอำนาจระดับกลาง “Middlepowermanship” และการเจรจาต่อรองนี้กลายเป็นสิ่งที่สำคัญต่อรูปแบบและพฤติกรรมทางการเมืองของออสเตรเลีย ซึ่งมักจะอิงการรักษาวินัยซึ่งผลประโยชน์ของชาติเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Cooper and Higgott (1990) และ Henrikson (2005) การเจรจาต่อรองเป็นเครื่องมือของรัฐมหาอำนาจระดับกลางที่เป็นไปในลักษณะของอำนาจอ่อนละมุน (Soft Power) อย่างหนึ่ง ดังเช่น ออสเตรเลียให้ความช่วยเหลือในเจรจาต่อรองให้บรรลุข้อตกลงเพื่อบรรเทาทุกข์เข็ญของชาวปาปัวนิวกินีจากเหตุการณ์ความไม่สงบในประเทศ ออสเตรเลียมองว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่ออสเตรเลียต้องให้ความช่วยเหลือปาปัวนิวกินี เพื่อระงับยับยั้งความรุนแรงภายในของปาปัวนิวกินีไม่ให้ลุกลามต่อความมั่นคงในภูมิภาค และพร้อมกับรักษาสถานะผลประโยชน์ของออสเตรเลียเองในด้านการค้า การลงทุน ที่มีปาปัวนิวกินีเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ

นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศกลายเป็นแรงผลักดันบทบาทออสเตรเลียให้มีความกระตือรือร้นมากขึ้นในสถานะสามเหลี่ยมแห่งอำนาจ และพยายามไม่ให้อิทธิพลของจีนเข้าแทรกแซงภูมิภาค ในกรณีศึกษาของปาปัวนิวกินี และหมู่เกาะโซโลมอน เนื่องจากมีคู่แข่งแห่งอำนาจที่สำคัญคือ สาธารณรัฐประชาชนจีน ออสเตรเลียจำเป็นต้องรักษาสถานะความสมดุลแห่งอำนาจกับประเทศพันธมิตรในภูมิภาคไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Holbraad (1984) ออสเตรเลียได้พยายามคานอำนาจกับจีนซึ่งเป็นรัฐมหาอำนาจขนาดใหญ่ในการดำเนินการทางการเมืองที่ระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง โดยพิจารณาแยกชนิดของสถานการณ์ว่าเป็นการแข่งขันหรืออยู่บนพื้นฐานความร่วมมือทางอำนาจระหว่างกัน

นอกจากนี้ กรณีศึกษาติมอร์ตะวันออก ออสเตรเลียได้เล่นบทบาทการเจรจาต่อรองผลประโยชน์ร่วมกันทางทะเลกับติมอร์ตะวันออก ซึ่งผลลัพธ์การเจรจาได้สร้างการเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจ การค้า การลงทุนระหว่างสองชาติ และต่อรองเจรจาการได้ผลประโยชน์ร่วมกันทางทะเล รวมทั้งปรับความสัมพันธ์สามเส้าระหว่างออสเตรเลีย อินโดนีเซีย และติมอร์ตะวันออก ให้มั่นคงยิ่งขึ้น เห็นได้จากความสัมพันธ์ระหว่างติมอร์ตะวันออกและออสเตรเลียปัจจุบันเป็นในลักษณะพึ่งพิง พึ่งพาและเป็นพันธมิตรระหว่างกัน เช่น รัฐบาลออสเตรเลียได้ร่วมมือกับรัฐบาลติมอร์ตะวันออก สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ “เศรษฐกิจ ผู้คน และสังคม” (Department of Foreign Affairs and Trade, 2018) และการสนับสนุนด้านกองกำลังระหว่างสองประเทศ ซึ่งติมอร์ตะวันออกได้รับการจัดสรรงบประมาณราว 213.8 ล้านดอลลาร์ออสเตรเลีย ในปี ค.ศ. 2009 - 2010 (ADF Budget, 2021) นอกจากนี้ ออสเตรเลียยังคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติออสเตรเลียได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการต่างประเทศของตนใหม่โดยหันไปดำเนินนโยบายกับติมอร์ตะวันออกอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการลงนามในข้อตกลงระหว่างแคนเบอร์ราและดิลี ตกลงให้รายได้ทั้งหมดที่ได้จากผลประโยชน์จากช่องแคบติมอร์ร้อยละ 90 เป็นของติมอร์ตะวันออก ส่วนอีกร้อยละ 10 เป็นของออสเตรเลีย เนื่องจากทั้งสองประเทศมีน่านน้ำที่ใช้ร่วมกัน (Navin, 2002)

2) บทบาทด้านการแสวงหาโอกาส หากพิจารณาตามแนวคิดสำนักสังคมนิยมรัฐมหาอำนาจระดับกลางมีเป้าประสงค์รักษาสถานะผลประโยชน์ของชาติและเพิ่มพูนอำนาจให้แข็งแกร่งขึ้น ดังนั้น การแสวงหาโอกาสจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับรัฐมหาอำนาจระดับกลาง การแสวงหาโอกาสแสดงออกโดยลักษณะการทูตแบบเฉพาะเจาะจง (Niche Diplomacy) ซึ่งจะเน้นผลประโยชน์เฉพาะด้านและเทคนิคสำคัญคือการโน้มน้าวใจ (Persuade) ให้รัฐอื่นเห็นถึงประโยชน์ในด้านที่รัฐมหาอำนาจระดับกลางต้องการจะปกป้องรักษาไว้ ดังเช่น การมองเห็นปัญหาความขัดแย้งด้านเชื้อชาติที่นำไปสู่สงครามกลางเมืองในหมู่เกาะโซโลมอน ในปี ค.ศ. 1998 - 2003 ที่จะลุกลามต่อเสถียรภาพความมั่นคงในภูมิภาค ออสเตรเลียได้โน้มน้าวและเรียกร้องให้ประเทศในภูมิภาคแปซิฟิกได้ให้การช่วยเหลือหมู่เกาะโซโลมอน เนื่องจากตกอยู่ในสภาวะการล่มสลายของรัฐ ออสเตรเลียได้จัดสรรงบประมาณที่ในปฏิบัติการ RAMSI

เพื่อสร้างสันติภาพในหมู่เกาะโซโลมอนมากขึ้น โดยช่วงปี ค.ศ. 2009 งบประมาณของทางด้านการมั่นคงออสเตรเลียได้รับการจัดสรร 1.7 พันล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ งบประมาณดังกล่าวถูกจัดสรรมากจากกองทัพออสเตรเลียและสำนักงานตำรวจแห่งชาติออสเตรเลีย จากรายงานของสื่อกองทัพออสเตรเลีย รัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมได้เปิดเผยตัวเลขดังกล่าวว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2009 - 2010 ออสเตรเลียได้ให้เงินช่วยเหลือแก่หมู่เกาะโซโลมอนราว 29.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐพร้อมกับส่งทหารจำนวน 110 นายไปประจำการและควบคุมการปฏิบัติการ RAMSI เนื่องจากรัฐบาล Rudd ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายต่างประเทศโดยเฉพาะด้านความร่วมมือในภูมิภาคแปซิฟิก โดยนาย Rudd ได้ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนกล่าวว่า “รัฐบาลของข้าพเจ้ามีความตั้งใจที่จะริเริ่มการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาแปซิฟิกใหม่กับประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกต่าง ๆ แม้ว่างบประมาณในประเทศนั้นมีจำกัดแต่เราไม่สามารถละเลยชนชาติเมลานีเซีย เช่น ปาปัวนิวกินีและหมู่เกาะโซโลมอนได้ หากกระทำการละเลยนั้นหมายถึงมันจะส่งผลในทางลบแก่ภูมิภาคและออสเตรเลีย” (Dorney, 2008) ดังนั้นสิ่งนี้สามารถเกิดขึ้นเมื่อรัฐมหาอำนาจระดับกลางมองเห็นโอกาส พฤติกรรมดังกล่าวปรากฏในลักษณะความเป็นผู้นำอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cowen (1993) ที่กล่าวถึงการเป็นผู้นำของรัฐมหาอำนาจระดับกลาง

3) บทบาทด้านการเป็นพลเมืองโลกที่ดี สอดคล้องกับทฤษฎีรัฐมหาอำนาจระดับกลางหลังยุคสงครามเย็นของ Cooper et al. (1993) และ Wood (1987) ผนวกกับแนวคิดของนาย Gareth Evans รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศได้กำหนดสถานะและประกาศตัวในสถานะของออสเตรเลียว่าเป็นรัฐมหาอำนาจระดับกลางบนเวทีการเมืองระหว่างประเทศในช่วงทศวรรษ 1990 พฤติกรรมการเป็นพลเมืองโลกที่ดีส่งผลต่อบทบาทความเป็นผู้นำในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบระหว่างประเทศ อีกทั้งยังส่งผลต่อพฤติกรรมที่มีส่วนร่วม การสร้างหุ้นส่วน หรือพันธมิตรกับปาปัวนิวกินี หมู่เกาะโซโลมอน โดยเน้นผลประโยชน์ร่วมกันมากกว่าที่จะได้ฝ่ายเดียว และพยายามหลีกเลี่ยงพฤติกรรมความแข่งแกร่งในการปฏิสัมพันธ์กับรัฐอื่น ๆ ดังนั้นการเป็นพลเมืองโลกที่ดีของออสเตรเลียนำไปสู่การสร้างเครื่องมือของรัฐผู้ให้ในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่รัฐผู้รับ เพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และนำไปสู่การขยายตัวของอำนาจรัฐมหาอำนาจระดับกลาง

ในกลุ่มประเทศโลกเหนือ-ใต้ (North-South states) ได้แก่ กรณีที่ออสเตรเลียให้การช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่อินโดนีเซียในเหตุแผ่นดินไหวและสึนามิ เป็นต้น

4) บทบาทด้านการขยายอิทธิพลในภูมิภาค ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง ออสเตรเลียในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญและนำไปสู่การพัฒนาด้านความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างรัฐในภูมิภาคและข้ามภูมิภาค ทั้งสองกรณีศึกษา - กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ออสเตรเลียมองอินโดนีเซียว่าเป็นประตูเชื่อมโยงออสเตรเลียไปสู่ภูมิภาคเอเชียได้ และกลุ่มแปซิฟิกใต้ อาทิเช่น การช่วยเหลือด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสร้างความยั่งยืนในภูมิภาค การช่วยเหลือด้านการศึกษาและมนุษยธรรม ด้านบรรเทาภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งความหลากหลายในสาขาความช่วยเหลือนั้นครอบคลุมหลักความเป็นมหาอำนาจระดับกลาง สอดคล้องของงานวิจัยของ Chai (2000) ออสเตรเลียส่งผ่านเครื่องมือทางการเมืองช่วยเหลือระหว่างประเทศเพื่อเสริมสร้างความเป็นมหาอำนาจระดับกลางภายใต้เหตุผลของการตระหนักถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ ดังนั้นแนวคิดการทูตของออสเตรเลียในฐานะรัฐมหาอำนาจระดับกลางต่อภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน ออสเตรเลียจัดอยู่ในรัฐมหาอำนาจระดับกลางแบบดั้งเดิม

แนวคิดการเป็นผู้บริจาคให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการแก่กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจึงเกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในแต่ละรัฐบาล ออสเตรเลียทั้งสองฝั่งชั่วคราวเมือง คือ พรรคแรงงาน หรือพรรคเสรีนิยม หลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jordaan (2003) และ Ikenberry and Kupchan (1990) การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐผู้ให้/ผู้บริจาคกับรัฐผู้รับบริจาค รัฐมหาอำนาจระดับกลางอาจจะบริจาคทรัพยากรหรือทรัพย์สินเพื่อเข้าช่วยเหลือรัฐผู้รับหลังจากสงครามเย็นสิ้นสุดลง นำไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เน้นการอธิบายแบบเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศแนววิพากษ์ที่เน้นกรอบความร่วมมือทางด้านการพัฒนาและเศรษฐกิจเป็นสำคัญ สอดคล้องกับพื้นฐานความเชื่อของ Cooper et al. (1993) ที่มองว่าความช่วยเหลือระหว่างประเทศจากรัฐมหาอำนาจระดับกลางสามารถเปลี่ยนแปลงพื้นฐานเศรษฐกิจโลกและก่อให้เกิดการขยายตัวของสวัสดิการในรัฐ

ที่ยากจน เช่น ในกรณีการให้ความช่วยเหลือของออสเตรเลียที่มีต่ออินโดนีเซียนั้น เริ่มชัดเจนหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลง เมื่อรัฐบาลของนาย Bob Hawke จากพรรคแรงงาน ออสเตรเลียได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีระหว่างปีค.ศ. 1983 - 1991 ออสเตรเลียได้ตระหนักถึงความสัมพันธ์และผลประโยชน์แห่งชาติของตนในระยะยาว การก้าวเข้าสู่ระเบียบโลกใหม่นั้นจำเป็นต้องสร้างพันธมิตรเพิ่มขึ้น ออสเตรเลียมองว่า อินโดนีเซียเป็นพันธมิตรที่สำคัญสามารถเชื่อมโยงออสเตรเลียไปสู่เอเชียได้มีการจัดตั้ง สถาบันความร่วมมือออสเตรเลีย-อินโดนีเซีย (AustraliaIndonesia Institute : AII) ในปี ค.ศ. 1989 เป็นจุดเริ่มต้นพัฒนาความสัมพันธ์ให้ดีขึ้นโดยเฉพาะด้านการ ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศหลังจากช่วงสงครามเย็นได้ผ่านพ้นไป ออสเตรเลีย ได้ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่อินโดนีเซียผ่านสถาบันดังกล่าวโดยมีเป้าหมาย การทูตทางเศรษฐกิจ และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของออสเตรเลียและ อินโดนีเซียจวบจนปัจจุบัน (Mackie, 2007, p. xii)

บทบาทของออสเตรเลียทางด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ถูกสื่อสารผ่านรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่หลากหลาย แก่ประเทศพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาทิเช่น การช่วยเหลือด้านความมั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจและการพาณิชย์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างความยั่งยืนในภูมิภาค การช่วยเหลือด้าน การศึกษา วัฒนธรรม ภาษา และมนุษยธรรมและด้านบรรเทาภัยพิบัติจากภัยธรรมชาติ ซึ่งการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศของออสเตรเลียในหลากหลายมิติที่เกิดขึ้น ได้แก่ กรณีการให้ความช่วยเหลือด้านการพาณิชย์ ได้แก่ โครงการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและเทคโนโลยี กระทรวงการต่างประเทศของออสเตรเลียได้มีรายงานว่า ในช่วง ปี ค.ศ. 2017 รัฐบาลออสเตรเลียให้ความช่วยเหลือแก่หมู่เกาะโซโลมอน เช่น การวาง สายอินเทอร์เน็ตใยแก้วนำแสงโดยมีระยะทาง 4,000 กิโลเมตร (2,500 ไมล์) โดยผ่าน พื้นที่ออสเตรเลีย ปาปัวนิวกินี และหมู่เกาะโซโลมอน ซึ่งสิ่งนี้นำไปสู่การโทรคมนาคม ระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการช่วยเหลือดังกล่าวนี้จัดว่าเป็นการช่วยเหลือ เพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีแก่หมู่เกาะโซโลมอน โดยสายเคเบิล จะต้องมียุทธศาสตร์เชื่อมโยงของออสเตรเลียเพื่อให้อินโดนีเซียและปาปัวนิวกินี เชื่อมต่อกับโครงสร้างพื้นฐานเคเบิลใยแก้วนำแสงของออสเตรเลียที่เมืองซิดนีย์

ทาว์นสวิลล์ และชนไนโคสต์ ก็ล้วนเป็นจุดเชื่อมต่อทั้งสิ้น ซึ่งการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีแก่หมู่เกาะโซโลมอนนั้นนับว่าเป็นการปิดช่องว่างของการแผ่ขยายอิทธิพลของบริษัทเทคโนโลยีชั้นนำของสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น หัวเว่ย ที่พยายามเข้ามามีบทบาทในการเชื่อมต่อและวางสายอินเทอร์เน็ตใยแก้วนำแสงให้แก่หมู่เกาะโซโลมอน (Doran and Dziedzic, 2018) ซึ่งสอดคล้องกับห้าเป้าหมายของ เหตุผลของการช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ Lancaster (2007 : 12-15) ได้อธิบายไว้ ซึ่งออสเตรเลียได้ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ประเทศพันธมิตรในภูมิภาคแปซิฟิกตอนใต้และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าเกณฑ์ทั้งห้าเป้าหมาย แต่จะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของระดับการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่ออสเตรเลียเล็งเห็นสมควร

บทสรุป

การให้ความช่วยเหลือที่ออสเตรเลียหยิบยื่นให้แก่ปาปัวนิวกินีนั้นมุมมองของออสเตรเลียที่มีต่อปาปัวนิวกินีหลังสงครามเย็นในภาพรวมยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ถึงแม้ว่าปาปัวนิวกินีจะได้รับเอกราชจากออสเตรเลียแล้วก็ตาม ออสเตรเลียมองว่าปาปัวนิวกินีเป็นประเทศน้องใหม่ที่ยังต้องการการพัฒนาและการช่วยเหลือระหว่างประเทศ โดยเน้นด้านความมั่นคง และการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งความเป็นหนึ่งทางด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวปาปัวนิวกินีควรเกิดขึ้น และการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศแก่ปาปัวนิวกินีนั้นเป็นไปอย่างมีเงื่อนไข และปาปัวนิวกินีเองต้องปฏิบัติตามพันธสัญญา ซึ่งอาจจะดูไม่ง่ายเหมือนกับการขอกู้เงินจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งนี้ออสเตรเลียเล็งเห็นว่าปาปัวนิวกินียังขาดวินัยกับการจัดการและแก้ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ การปรับปรุงการจัดเก็บภาษีและการบังคับใช้กฎหมายทางการเงิน และการจัดการทางการเมืองที่ผิดพลาดของภาครัฐ ซึ่งการบังคับปาปัวนิวกินีให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขจะเป็นการช่วยเหลือให้ปาปัวนิวกินีรักษาและพัฒนาวินัยทางการเงินและส่งผลต่อความยั่งยืนของระบบเศรษฐกิจของประเทศตนในอนาคตได้

การให้ความช่วยเหลือที่ออสเตรเลียหยิบยื่นให้แก่หมู่เกาะโซโลมอนนั้น มุมมองของออสเตรเลียที่มีต่อหมู่เกาะโซโลมอนหลังสงครามเย็นในภาพรวม มีการพัฒนาความสัมพันธ์ไปในทิศทางที่ดีขึ้นกว่าในช่วงต้นทศวรรษ 1990 ออสเตรเลียมองหมู่เกาะโซโลมอนฉันท์มิตรและเป็นรัฐพันธมิตรที่สำคัญของตน ประกอบกับหมู่เกาะโซโลมอนยังต้องการการพัฒนาและการช่วยเหลือระหว่างประเทศ ได้แก่ ด้านความมั่นคง การฟื้นฟูมนุษยธรรมในสังคม ความเสมอภาคระหว่างเพศ และการพัฒนาที่ยั่งยืน สิ่งเหล่านี้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศไว้

สำหรับอินโดนีเซีย ออสเตรเลียตระหนักถึงการพึ่งพาและการได้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างพันธมิตร เพราะออสเตรเลียมองว่าอินโดนีเซียคือประตูภูมิภาคเอเชีย ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือแก่อินโดนีเซียจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดี อินโดนีเซียจะสามารถดึงออสเตรเลียเข้าร่วมในเวทีต่าง ๆ ของภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ได้ ในช่วงทศวรรษ 2000 ความสัมพันธ์ระหว่างอินโดนีเซียและออสเตรเลียยังดำรงอยู่ในภาพของการเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจที่สำคัญ และยังรักษาสถานะเพื่อนบ้านที่สำคัญของออสเตรเลีย มีการแบ่งปันชายแดนทางทะเลร่วมกัน แม้ว่าในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ทางการเงินในยุโรปและสหรัฐฯ และออสเตรเลียได้รับผลกระทบจากวิกฤติดังกล่าว การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศที่มีต่อ

อินโดนีเซียได้ถูกลดงบประมาณในหลายโครงการ แต่ทว่าออสเตรเลียก็ยังหยิบยื่นเม็ดเงินความช่วยเหลือให้แก่อินโดนีเซียเพื่อรักษาสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างสองประเทศเอาไว้ ความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นในอดีตได้ถูกปรับทิศทางใหม่ อีกนัยหนึ่ง ออสเตรเลียยังสามารถได้ประโยชน์กับการทูตสาธารณะที่ตนช่วยเหลืออินโดนีเซีย และยังสามารถรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของตน ซึ่งถือว่าเป็นอำนาจอ่อนละมุนรูปแบบหนึ่งและนำมาซึ่งสถานะของออสเตรเลียที่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติในสังคมระหว่างประเทศ สิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับแนวทางการทูตออสเตรเลียในฐานะของรัฐบาลอำนาจระดับกลาง เช่น ในการเจรจาต่อรอง การแสวงหาโอกาส การเป็นพลเมืองโลกที่ดี และการขยายอิทธิพลในภูมิภาคจากบทบาทการเป็นประเทศผู้ให้มีความโอบอ้อมอารี ความใจกว้าง และสามารถสร้างพันธมิตรเพิ่มขึ้น

สำหรับติมอร์ตะวันออก บทบาทของออสเตรเลียได้ส่งผ่านการเชื่อมโยงให้เห็นถึงอิทธิพลในระดับภูมิภาค และหลักการเป็นพลเมืองโลกที่ดีมีการเชื่อมโยงตนเองกับระบบโลกและสังคมระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัฐบาลอำนาจอระดับกลางแบบใหม่ นอกจากนี้ มีการแสวงหาโอกาสเพิ่มบทบาทให้แก่รัฐของตนอย่างชัดเจน การที่รัฐบาลอำนาจอระดับกลางเล่นบทบาทที่เด่นชัดในเวทีระหว่างประเทศและสามารถใช้อำนาจในการโน้มน้าวได้ซึ่งกล่าวถึงออสเตรเลียได้ชัดเจนได้ช่วงที่ระดมกำลังทางทหารจากประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าช่วยเหลือติมอร์ตะวันออก ออสเตรเลียเป็นหัวหอกสำคัญในการเจรจาและโน้มน้าวให้กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนยอมส่งกองกำลัง ทีมแพทย์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมายังติมอร์ตะวันออกสำหรับประเด็นการสร้างพันธมิตรได้สั่งสมและเกิดขึ้นอย่างชัดเจนหลังจากติมอร์ตะวันออกได้รับเอกราชในปี ค.ศ. 2002 การสร้างพันธมิตรเกิดขึ้นในรูปแบบรัฐเล็กพึ่งพิงรัฐใหญ่ที่มีอำนาจหรือขีดความสามารถมากกว่า การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศของออสเตรเลียในหลาย ๆ มิติ ที่มอบให้ติมอร์ตะวันออกนั้นแฝงไปด้วยเหตุผลการสร้างพันธมิตรในภูมิภาคและก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเศรษฐกิจ และการพัฒนาร่วมกัน

หากเปรียบเทียบบทบาทของออสเตรเลียที่มีต่อกรณีศึกษาทั้งสองกลุ่มคือ ภูมิภาคแปซิฟิกใต้ และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จากการศึกษาพบว่า ออสเตรเลียได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคแปซิฟิกใต้มากกว่า เนื่องจากมีความใกล้ชิดทางประวัติศาสตร์ร่วมกันของเชื้อชาติของชนพื้นเมืองกลุ่มเมลานีเซีย และเป็นรัฐได้อาณานิคมที่ได้รับการดูแลมาก่อนในลักษณะความเป็นพี่ใหญ่ (Big Brother) และเป็นผู้จัดการกิจการของภูมิภาคแปซิฟิกใต้มาโดยตลอดหลังจากสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สอง สิ่งนี้สอดคล้องกับความเป็นผู้นำในภูมิภาค การขยายอิทธิพลในภูมิภาค และเป็นผู้บริจาคแนวทางในภูมิภาคแปซิฟิก และการเป็นพลเมืองโลกที่ดี ตามลักษณะการทูตของรัฐบาลอำนาจอระดับกลาง สำหรับความสัมพันธ์กับประเทศในกรณีศึกษาภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น เป็นไปในลักษณะการสร้างพันธมิตรเพื่อเชื่อมโยงออสเตรเลียไปสู่ประตูที่กว้างขึ้น หรือเชื่อมโยงออสเตรเลียไปสู่โอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดการแสวงหาโอกาส (Niche opportunity) ของลักษณะการทูตของรัฐบาลอำนาจอระดับกลาง พร้อมกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติให้ดำรงอยู่

ข้อเสนอแนะ

ช่องทางในการทางการศึกษาวิจัยในเชิงลึกต่อไปยังมีอีกหลายประการ ได้แก่

1. การเคลื่อนไหวของภาคธุรกิจของออสเตรเลียที่มีต่อบทบาทต่อประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกในการเข้ามาให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาฟื้นฟูเศรษฐกิจของภูมิภาค บทบาทของกลุ่มภาคธุรกิจที่มีต่อการผลักดันและสนับสนุนนโยบายต่างประเทศ ออสเตรเลียที่มีต่อประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกนั้นสำคัญ การศึกษานโยบายต่างประเทศนั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจการเมืองระหว่างประเทศและการเมืองภายในของ ออสเตรเลียโดยการศึกษารายละเอียดของกลุ่มธุรกิจที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย ต่างประเทศออสเตรเลียเพราะจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในที่มาที่ไปว่ามาจากกลุ่มใดบ้างที่เป็นกลุ่มที่ให้การสนับสนุนหรือมีอิทธิพลในนโยบายดังกล่าว

2. การเคลื่อนไหวของอิทธิพลภายนอก เช่น จีน สหรัฐฯ ต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าได้มีส่วนในการแผ่ขยายอิทธิพล การเป็นเจ้าอำนาจ (Hegemon) อย่างไรและในมิติใดบ้าง

3. การรักษาดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) ของออสเตรเลีย ในการเผชิญหน้ากับรัฐมหาอำนาจ เช่น จีน และสหรัฐอเมริกา ไปได้หรือไม่อย่างไรหากมีการเกี่ยวพันทางผลประโยชน์ในมิติต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ ความมั่นคง และด้านการพัฒนา เป็นต้น และบทบาทของออสเตรเลียในฐานะที่เป็นรัฐมหาอำนาจระดับกลาง จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร ประเด็นนี้ควรค่าต่อการศึกษาในการทำความเข้าใจ เป้าหมาย มุมมองของออสเตรเลียในฐานะรัฐมหาอำนาจระดับกลางในทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเมื่อต้องเกี่ยวข้องกับรัฐมหาอำนาจ

4. ความร่วมมือแบบทวิภาคีและพหุภาคีระหว่างออสเตรเลียกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศเป็นอีกมุมมองหนึ่งที่น่าสนใจและน่าค้นคว้าเพื่อเรียนรู้และเปรียบเทียบ ค่าน้ำหนักของความสัมพันธ์และการให้ความสำคัญแก่ประเทศผู้รับ รวมทั้งยังสามารถวิเคราะห์ในมุมมองประเทศผู้รับอาจจะมีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกันไป จากการรับความช่วยเหลือดังกล่าวจากออสเตรเลีย

เอกสารอ้างอิง

เกษมพร รักสอน. (2564). **แนวทางที่เปลี่ยนผ่านหลังยุคสงครามเย็น : ออสเตรเลียกับบทบาทความเป็นมหาอำนาจระดับกลางในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ช่วงปี ค.ศ. 1991 - 2018**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ADF Budget (2021). **Department of Defence Media release 080/2009**. Retrieved April 29, 2020, from <https://nautilus.org/publications/books/australian-forces-abroad/solomonislands/adf-budget-solomon-islands/>.

Baba, G. and Kaya, T.O. (2014). Testing the creativity of Kevin Rudd's middle power diplomacy: EU–Australia partnership framework versus the Asia-Pacific community, **International Relations of the Asia-Pacific**. 14(2), 239–269.

Chai, EWE. (2000). **Middle powers in the modern state system: a case study of Australian's role as a regional actor** (PhD thesis). Hobart : University of Tasmania.

Chapnick, A. (1999). The middle power, **Canadian Foreign Policy Journal**. 7(2), 73-82.

Cooper, A.F. and Higgott, R.A. (1990). **Middle power leadership and coalition building : the Cairns Group and the Uruguay round** (Working paper no. 1990/1). Canberra : Australian National University.

Cooper, A.F., Higgott, R. A., and Nossal, Kim R. (1993). **Relocating middle powers: Australia and Canada in a changing world order**. Vancouver : UBC Press.

Cooper, A.F. (1997). "Niche diplomacy : A conceptual overview," In AF. Cooper (Ed), **Niche diplomacy: middle powers after the cold war**, 8. Basingstoke : Palgrave.

- Cowen, Z. (1993). **Australia's middle power diplomacy : AIJA annual address on international relations.** Retrieved April 11, 2020, from http://www.gevans.org/speeches/old/1993/101193_fm_australiasmiddlepowerdiplo.pdf.
- Department of Foreign Affairs and Trade (2018). **Development assistance in Timor-Leste.** Retrieved April 11, 2021, from <https://dfat.gov.au/geo/timor-leste/developmentassistance/Pages/development-assistance-in-timor-leste.aspx>
- Dong-min Shin (2015). **A Critical Review of the Concept of Middle Power.** Retrieved December 2, 2021, from <https://www.e-ir.info/2015/12/04/a-critical-review-of-the-concept-of-middle-power/>.
- Doran, M. and Dziedzic, S. (2018). **Deal to be inked for Solomon Islands undersea internet cable Australia stopped China building.** Retrieved October 21, 2020, from <https://www.abc.net.au/news/2018-06-13/solomon-islands-undersea-cable-internetchina/9861592>.
- Dorney, S. (2008). **Rudd vows to help Pacific more.** Retrieved June 30, 2020, from <https://www.abc.net.au/news/2008-03-09/rudd-vows-to-help-pacific-more/1066566>.
- Edstrom, H. and Westberg, J. (2020). The Defense Strategies of Middle Powers : Competing for Security, Influence and Status in an Era of Unipolar Demise, **Comparative Strategy**. 39(2), 171-190.
- Evans, G. (2011). **Middle power diplomacy inaugural Edgardo Boeninger Memorial Lecture.** Retrieved April 29, 2020, from <http://www.gevans.org/speeches/speech441.html>.
- Flemes, D. (2007). **Emerging Middle Powers' Soft Balancing Strategy : State and Perspectives of the IBSA Dialogue Forum** (GIGA Working Paper, 57). Hamburg.

- Gounder, R. and Sen, K. (1999). What Motivates Foreign Aid: A Case Study of Australia's Aid to Indonesia, **The Journal of Developing Areas**. 33(3), 379-394.
- Henrikson, A. K. (2005). Niche diplomacy in the world public arena: the global "Corners" of Canada and Norway, **The New Public Diplomacy**. Spring, 67-87.
- Holbraad, C. (1984). **Middle powers in international politics**. New York : St Martin's Press.
- Huelsz, C. (2009). **Middle Power Theories and Emerging Powers in International Political Economy: A Case Study of Brazil** (PhD Thesis). Manchester : University of Manchester.
- Hurrell, A. (2000). "Some reflections on the role of intermediate powers in international institutions," In A. Hurrell et al. (Eds), **Paths to power: Foreign policy strategies of intermediate states**, 1-11. Princeton, NJ : Latin American Programme of the Woodrow Wilson International Centre for Scholars.
- Ikenberry G. J. and Kupchan C. A. (1990). "The legitimization of hegemonic power," In D. P. Rapkin (Ed), **World leadership and hegemony**, 1-20. Boulder : Lynne Rienner.
- Jordaan, E. (2003). The concept of a middle power in international relations : distinguishing between emerging and traditional middle powers, **Politikon**. 1(30), 165-181.
- Jordaan, E. (2017). The emerging middle power concept : Time to say goodbye?. South African, **Journal of International Affairs**. 24(3), 1-19.

- Kaarbo, J., Lantis, J.S., & Beasley, R. K. (2002). "The analysis of foreign policy in comparative perspective," In R K Beasley, J Kaarbo, JS Lantis & MT Snarr (Eds), **Foreign policy in comparative perspective**, 2. Washington : Congressional Quarterly.
- Lancaster, C. (2007). **Foreign aid : Diplomacy, development, domestic politics**. Chicago : The Chicago University Press.
- Mackie, J. (2007). **Australia and Indonesia: Current problems, future prospects**. Retrieved April 25, 2021, from https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/pubfiles/Mackie%2C_Australia_and_Indonesia_1.pdf.
- Navin, J. (2002). A dangerous oil slick. Australia tries to hijack East Timor's future. **The East Timor**. 8(1). Retrieved April 25, 2021, from <https://www.etan.org/estafeta/02/spring02/4gap.htm>.
- Patience, A. (2018). **Australian Foreign Policy in Asia Middle Power or Awkward Partner?**. London : Palgrave.
- Ping, J. H. (2005). **Middle power statecraft : Indonesia, Malaysia and the Asia-Pacific**. Farnham : Ashgate Publishing.
- Ravenhill, J. (1998). Cycles of middle power activism: constraint and choice in Australian and Canadian foreign policies, **Australian Journal of International Affairs**. 52(3), 309-327.
- Saxer, C. (2013). Capabilities and aspirations : South Korea's rise as a middle power, **Asia Europe Journal**. 11(4), 397-413.
- Ungerer, C. (2007). The middle power concept in Australian foreign policy, **Australian Journal of Politics and History**. 53(4), 538-551.
- Waltz, K N. (1979). **Theory of International Politics**. New York : Random House.

- Wood, B. (1987). **Middle Powers in the International System : A Preliminary Assessment of Potential**. Retrieved April 15, 2019, from <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/>
- Wood, T. (2018). Aid Policy and Australian Public Opinion, **Asia Pacific Policy Studies**. 5(2), 235–248.
- World Vision (2021). **Why does Australia give aid? (Online)**. Retrieved April 15, 2021, from <https://www.worldvision.com.au/get-involved/advocacy/australian-aid>.
- Yamazaki, M. (2009). **A Study of Middle Power Diplomacy : as a Strategy of Leadership and Influence** (Master Thesis). Ontario: University of Waterloo.
- Yilmaz, S. (2017). Middle Powers and Regional Powers. Retrieved April 25, 2019, from <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0222.xml>.
- กัษมพร รักสอน. (2564). **แนวทางที่เปลี่ยนผ่านหลังยุคสงครามเย็น: ออสเตรเลียกับบทบาทความเป็นมหาอำนาจระดับกลางในด้านการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ ช่วงปี ค.ศ. 1991 - 2018**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ADF Budget (2021). **Department of Defence Media release 080/2009**. Retrieved April 29, 2020, from <https://nautilus.org/publications/books/australian-forces-abroad/solomonislands/adf-budget-solomon-islands/>.
- Baba, G. and Kaya, T.O. (2014). Testing the creativity of Kevin Rudd’s middle power diplomacy: EU–Australia partnership framework versus the Asia-Pacific community, **International Relations of the Asia-Pacific**. 14(2), 239–269.

- Chai, EWE. (2000). **Middle powers in the modern state system : a case study of Australian's role as a regional actor** (PhD thesis). Hobart : University of Tasmania.
- Chapnick, A. (1999). The middle power, **Canadian Foreign Policy Journal**. 7(2), 73-82.
- Cooper, A.F. and Higgott, R.A. (1990). **Middle power leadership and coalition building : the Cairns Group and the Uruguay round** (Working paper no. 1990/1). Canberra : Australian National University.
- Cooper, A.F., Higgott, R. A., and Nossal, Kim R. (1993). **Relocating middle powers : Australia and Canada in a changing world order**. Vancouver : UBC Press.
- Cooper, A.F. (1997). "Niche diplomacy: A conceptual overview," In AF. Cooper (Ed), **Niche diplomacy : middle powers after the cold war**, 8. Basingstoke : Palgrave.
- Cowen, Z. (1993). **Australia's middle power diplomacy : AIJA annual address on international relations**. Retrieved April 11, 2020, from http://www.gevans.org/speeches/old/1993/101193_fm_australiasmiddlepowerdiplo.pdf.
- Department of Foreign Affairs and Trade (2018). **Development assistance in Timor-Leste**. Retrieved April 11, 2021, from <https://dfat.gov.au/geo/timor-leste/developmentassistance/Pages/development-assistance-in-timor-leste.aspx>
- Dong-min Shin (2015). **A Critical Review of the Concept of Middle Power**. Retrieved December 2, 2021, from <https://www.e-ir.info/2015/12/04/a-critical-review-of-the-concept-of-middle-power/>.

- Doran, M. and Dziedzic, S. (2018). **Deal to be inked for Solomon Islands undersea internet cable Australia stopped China building.** Retrieved October 21, 2020, from <https://www.abc.net.au/news/2018-06-13/solomon-islands-undersea-cable-internetchina/9861592>.
- Dorney, S. (2008). **Rudd vows to help Pacific more.** Retrieved June 30, 2020, from <https://www.abc.net.au/news/2008-03-09/rudd-vows-to-help-pacific-more/1066566>.
- Edstrom, H. and Westberg, J. (2020). The Defense Strategies of Middle Powers : Competing for Security, Influence and Status in an Era of Unipolar Demise, **Comparative Strategy**. 39(2), 171-190.
- Evans, G. (2011). **Middle power diplomacy inaugural Edgardo Boeninger Memorial Lecture.** Retrieved April 29, 2020, from <http://www.gevans.org/speeches/speech441.html>.
- Flemes, D. (2007). **Emerging Middle Powers' Soft Balancing Strategy : State and Perspectives of the IBSA Dialogue Forum** (GIGA Working Paper, 57). Hamburg.
- Gounder, R. and Sen, K. (1999). What Motivates Foreign Aid : A Case Study of Australia's Aid to Indonesia, **The Journal of Developing Areas**. 33(3), 379-394.
- Henrikson, A. K. (2005). Niche diplomacy in the world public arena: the global "Corners" of Canada and Norway, **The New Public Diplomacy**. Spring, 67-87.
- Holbraad, C. (1984). **Middle powers in international politics.** New York : St Martin's Press.
- Huelsz, C. (2009). **Middle Power Theories and Emerging Powers in International Political Economy : A Case Study of Brazil** (PhD Thesis). Manchester : University of Manchester.

- Hurrell, A. (2000). "Some reflections on the role of intermediate powers in international institutions," In A. Hurrell et al. (Eds), **Paths to power : Foreign policy strategies of intermediate states**, 1-11. Princeton, NJ: Latin American Programme of the Woodrow Wilson International Centre for Scholars.
- Ikenberry G. J. and Kupchan C. A. (1990). "The legitimation of hegemonic power," In D. P. Rapkin (Ed), **World leadership and hegemony**, 1-20. Boulder: Lynne Rienner.
- Jordaan, E. (2003). The concept of a middle power in international relations: distinguishing between emerging and traditional middle powers, **Politikon**. 1(30), 165-181.
- Jordaan, E. (2017). The emerging middle power concept : Time to say goodbye?. South African, **Journal of International Affairs**. 24(3), 1-19.
- Kaarbo, J., Lantis, J.S., & Beasley, R. K. (2002). "The analysis of foreign policy in comparative perspective," In R K Beasley, J Kaarbo, JS Lantis & MT Snarr (Eds), **Foreign policy in comparative perspective**, 2. Washington : Congressional Quarterly.
- Lancaster, C. (2007). **Foreign aid: Diplomacy, development, domestic politics**. Chicago : The Chicago University Press.
- Mackie, J. (2007). **Australia and Indonesia : Current problems, future prospects**. Retrieved April 25, 2021, from https://www.lowyinstitute.org/sites/default/files/pubfiles/Mackie%2C_Australia_and_Indonesia_1.pdf.
- Navin, J. (2002). A dangerous oil slick. Australia tries to hijack East Timor's future. **The East Timor**. 8(1). Retrieved April 25, 2021, from <https://www.etan.org/estafeta/02/spring02/4gap.htm>.

- Patience, A. (2018). **Australian Foreign Policy in Asia Middle Power or Awkward Partner?**. London : Palgrave.
- Ping, J. H. (2005). **Middle power statecraft : Indonesia, Malaysia and the Asia-Pacific**. Farnham : Ashgate Publishing.
- Ravenhill, J. (1998). Cycles of middle power activism : constraint and choice in Australian and Canadian foreign policies, **Australian Journal of International Affairs**. 52(3), 309-327.
- Saxer, C. (2013). Capabilities and aspirations: South Korea's rise as a middle power, **Asia Europe Journal**. 11(4), 397-413.
- Ungerer, C. (2007). The middle power concept in Australian foreign policy, **Australian Journal of Politics and History**. 53(4), 538-551.
- Waltz, K N. (1979). **Theory of International Politics**. New York : Random House.
- Wood, B. (1987). **Middle Powers in the International System : A Preliminary Assessment of Potential**. Retrieved April 15, 2019, from <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/>
- Wood, T. (2018). Aid Policy and Australian Public Opinion, **Asia Pacific Policy Studies**. 5(2), 235-248.
- World Vision (2021). **Why does Australia give aid? (Online)**. Retrieved April 15, 2021, from <https://www.worldvision.com.au/get-involved/advocacy/australian-aid>.
- Yamazaki, M. (2009). **A Study of Middle Power Diplomacy : as a Strategy of Leadership and Influence** (Master Thesis). Ontario : University of Waterloo.
- Yilmaz, S. (2017). Middle Powers and Regional Powers. Retrieved April 25, 2019, from <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199743292/obo-9780199743292-0222.xml>.